

2013

OFOTEN
SPAREBANK

Basel II – Pilar 3

Offentliggjøring av sentral
risikoinformasjon

Ofoten Sparebank

Basert på tall pr. 31.12.2013

Innholdsfortegnelse

1	Formålet med dokumentet	3
2	Basel II – Kapitaldekningsregler	4
2.1	Metodevalg for Ofoten Sparebank	5
3	Konsolidering	5
3.1	Oversikt over datterselskaper, tilknyttede selskaper mv	5
4	Ansvarlig kapital og kapitalkrav	6
4.1	Ansvarlig kapital	6
4.2	Kapitalkrav	6
5	Kreditrisiko og motparts- risiko	7
5.1	Definisjon av mislighold og verdifall	7
5.2	Metode for beregning av nedskrivninger	7
5.3	Fordeling på engasjements-typer, typer av motparter og geografiske områder	8
5.4	Engasjementer fordelt på type engasjement og gjenstående løpetid	9
5.5	Mislighold, Nedskrivninger og avsetninger på garantiansvar	9
5.6	Endring i nedskrivning på utlån og avsetninger på garantiansvar	10
5.7	Bruk av offisiell rating til kapitaldekningsformål	10
5.8	Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelse av kapitalkrav	11
5.9	Motpartsrisiko knyttet til derivater	11
6	Egenkapitalposisjoner	12
7	Styring og kontroll av risiko	13
7.1	Formål og prinsipper for ICAAP	13
7.2	Styring og kontroll av enkeltrisikoen	14
7.2.1	Kreditrisiko	14
7.2.2	Likviditetsrisiko	15
7.2.3	Markedsrisiko	15
7.2.4	Operasjonell risiko	15
7.2.5	Konsentrasjonsrisiko	15
7.2.6	Eiendomspriserisiko	16
7.2.7	Forretningsrisiko	16
7.2.8	Strategisk risiko	16
8	Renterisiko	16

1 Formålet med dokumentet

Formålet med dette dokumentet er å oppfylle kravene til offentliggjøring av finansiell informasjon iht. beskrivelsen i neste kapittel (kapitalkravsforskriftens del IX – Pilar 3).

Det utarbeides et tilsvarende dokument hvert år i tilknytning til årsrapporten. Vesentlige endringer som gjør at innholdet i dokumentet avviker betydelig fra faktiske forhold vil kunne medføre hyppigere oppdatering av informasjonen.

Alle tall i dokumentet er pr 31. desember 2013 og rapporteres i hele tusen kroner med mindre annet fremgår.

2 Basel II – Kapitaldekningsregler

Finansdepartementet fastsatte forskrift om kapitalkrav for forretningsbanker, sparebanker, finansieringsforetak, holdingselskaper i finanskonsern, verdipapirforetak og forvaltningsselskaper for verdipapirfond (kapitalkravsforskriften) 14. desember 2006. Forskriften trådte i kraft 1. januar 2007. Forskriftens del IX regulerer offentliggjøring av finansiell informasjon (tilsvarende **pilar 3** i Basel II-overenskomsten).

Dette regelverket bygger på en standard for kapitaldekningsberegninger fra Bank for International Settlements (BIS).

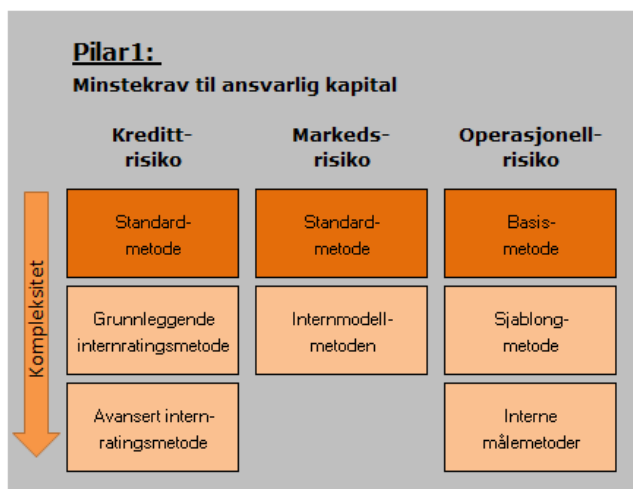
Formålet med kapitaldekningsregelverket er å styrke stabiliteten i det finansielle systemet gjennom:

- Mer risikofølsomme kapitalkrav
- Bedre risikostyring og kontroll
- Tettere tilsyn
- Mer informasjon til markedet

Kapitaldekningsregelverket baseres på tre pilarer:

- **Pilar 1:** Minimumskrav til ansvarlig kapital
- **Pilar 2:** Vurderingen av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging
- **Pilar 3:** Institusjonenes offentliggjøring av informasjon

I figuren nedenfor er bankens metoder for å beregne minimumskrav til ansvarlig kapital iht Pilar 1 illustrert med uthevede bokser.

Pilar 1

Pilar 1 omhandler minstekrav til kapitaldekning og er en videreutvikling av det tidligere kapitaldekningsregelverket, Basel I.

Baselkomiteen la 16. desember 2010 frem nye kapital- og likviditetsstandarder for banknæringen, Basel III. Denne anbefalingen forventes innfaset i EØS-området gjennom EUs forslag til nytt regelverk (CRR/CRD IV). Med dette skal det innføres strengere krav til omfang av og kvalitet på kjernekapital, hvor ren kjernekapital («common equity tier 1») skal utgjøre minst 4,5 pst. (i dag minst 2 pst.) og kjernekapitalen («tier 1») skal utgjøre minst 6 pst. (i dag minst 4 pst.) av beregningsgrunnlaget.

CRD IV er EØS-relevante rettsakter, men er foreløpig ikke tatt inn i EØS-avtalen. Endringer i finansieringsvirksomhetsloven og verdipapirhandelloven som ble foretatt i 2013 innebærer at kapital- og bufferkravene i CRD IV ble gjort gjeldende i Norge fra 1. juli 2013. Lovverket gir imidlertid bare det overordnede rammeverket. Finansdepartementet ba i brev av 2. juli 2013 Finanstilsynet utarbeide forslag til forskrifter som så langt det passer svarer til resten av det nye CRD IV-regelverket. Finanstilsynet oversendte sitt forslag til Finansdepartementet 23. januar 2014. Finansdepartementet sendte forslaget på høring 7. februar 2014 med høringsfrist 15. mai 2014.

Bestemmelser om minstekrav til ren kjernekapital-, kjernekapital- og ansvarlig kapitaldekning følger av forordningens artikkel 87, og skal hhv. utgjøre 4,5 pst., 6 pst. og 8 pst. av samlet beregningsgrunnlag for

kredittrisiko, operasjonell risiko, markedsrisiko, oppgjørskrisiko og «credit valuation adjustment risk». Sistnevnte kategori er ny og er en styrking av kapitalkravet for motpartsrisiko for derivater. Det såkalte Basel I-gulvet er foreslått videreført, jf. forordningens artikkel 476.

De nye reglene innebærer ingen endring i den grunnleggende konstruksjonen av kapitalkravet, som fortsatt er 8 %. Det er imidlertid innført krav om kapitalbuffere for å dempe virkningen av økonomiske og finansielle sjokk. Kapitalbevaringsbufferen skal kunne dekke tap og sikre at kapitalen ikke faller under minimumskravet i kraftige nedgangsperioder. En motsyklisk buffer skal beskytte bankene mot ekstra store tap som kan oppstå som følge av perioder med sterk kredittvekst. Kapitalbevaringsbufferen skal tilsvare 2,5 % av beregningsgrunnlaget. Den motsykliske bufferen skal i utgangspunktet ligge i intervallet 0 til 2,5 %. Banker som opererer med mindre ren kjernekapital enn summen av minimumskravet og bufferkravene vil få restriksjoner på sin utbyttepolitikk, bonusutbetalinger og tilbakekjøp av aksjer.

Pilar 2

Pilar 2 er basert på to hovedprinsipper. Bankene skal ha en prosess for å vurdere sin totale kapital i forhold til risikoprofil og en strategi for å opprettholde sitt kapitalnivå. I tillegg skal tilsynsmyndighetene gjennomgå og evaluere bankenes interne vurdering av kapitalbehov og strategier, samt overvåke og sikre overholdelse av de myndighetspålagte kapitalkravene. Tilsynet har myndighet til å sette i verk passende tilsynsmessige tiltak om de ikke er tilfreds med resultatet av denne prosessen. Det regulatoriske kravet om bankenes innrapportering av ICAAP ble gjeldende første gang i 2008.

Pilar 3

Formålet med pilar 3 er å supplere minimumskravene i pilar 1 og den tilsynsmessige oppfølging i pilar 2. Pilar 3 skal bidra til at ulike markedsaktører bedre kan vurdere institusjonenes risikonivå på ulike områder, deres styring og kontroll med risikoene samt institusjonens kapitalisering.

Intensjonen er at Pilar 3 skal medvirke til økt markedsdisiplin gjennom at markedsaktører har tilgang til relevant informasjon om institusjonene og kan handle deretter. Institusjonene kan med de nye

kapitaldekningsreglene i større grad enn tidligere benytte egne metoder for å beregne kapitalkravet. Offentliggjøring av relevant informasjon er derfor blitt viktigere.

Det regulatoriske kravet til Ofoten Sparebank om rapportering av Pilar 3 ble gjeldende første gang ved fremleggelse av årsrapport for 2008.

2.1 Metodevalg for Ofoten Sparebank

Kredittrisiko

Ofoten Sparebank benytter standardmetoden ved beregning av kapitalkrav for kredittrisiko. Standardmetoden innebærer at det benyttes standardiserte, myndighetsbestemte risikovekter ved beregningen av kapitalkravet.

Operasjonell risiko

Ved beregning av kapitalkrav for operasjonell risiko benyttes basismetoden, som innebærer at kapitalkravet beregnes i forhold til gjennomsnittlig inntekt siste tre år.

Markedsrisiko

Ofoten Sparebank er fritatt fra krav om å beregne markedsrisiko siden handelsporteføljen vanligvis ikke er større enn 5 % iht. kapitalkravforskriften § 31-5.

3 Konsolidering

3.1 Oversikt over datterselskaper, tilknyttede selskaper mv

Ofoten Sparebank har fire datterselskaper:

Datterselskap	Eierandel	Andelstemmer	Aksjekapital	Bokført verdi
Bogen Servicebygg AS	100 %	100 %	300	515
Linken Eiendomsmegling AS	96 %	96 %	1 150	-
Kåringen Eiendom AS	100 %	100 %	1 000	-
Kåringen Senter AS	100 %	100 %	100	-

Bogen Servicebygg AS eier forretningsbygget som banken har sitt hovedkontor i. Banken benytter hele 1. etasje til egen virksomhet og har leid ut 81 % av 2. etasje til annen virksomhet.

Bankens aksjer i Kåringen Eiendom AS ble nedskrevet til kr. 1,- i 2007. Eiendommen på

Kåringen ble solgt i 2013. Salgssummen medfører at det ikke ble behov for ytterligere tapsnedskrivninger på bankens låneengasjement.

Det har verken vært aktivitet i Linken Eiendomsmegling AS eller Kåringen Senter AS i 2013. Aksjene i begge disse selskapene er skrevet ned i kr. 1,- i bankens balanse.

Det er ingen ansatte i datterselskapene og regnskapene er ikke konsolidert inn i bankens regnskap siden datterselskapenes virksomhet er uvesentlig.

Ofoten Sparebank har et tilknyttet selskap:

Tilknyttet selskap	Eierandel	Andel stemmer	Aksjekapital	Bokført verdi
Støperi Nord AS	48,1 %	48,1 %	675	-

Bankens aksjer i Støperi Nord AS er skrevet ned til kr. 1,-. Selskapet eies sammen med de ansatte i selskapet og er ikke konsolidert med bankens regnskap.

4 Ansvarlig kapital og kapitalkrav

4.1 Ansvarlig kapital

Ofoten Sparebanks ansvarlige kapital består av kjernekapital. Kjernekapitalen utgjøres i sin helhet av sparebankens fond, en evigvarende fondsobligasjon og en fondsobligasjon uten incentiv til nedbetaling.

Tabellen nedenfor viser sammensetningen av bankens ansvarlige kapital og dens relative andel:

	2012	2013
Sparebankens fond	141 176	154 448
Netto overfinansierte pensjonsforpliktelser	-1 711	-1 465
Utsatt skattefordel og immatrielle eiendeler	-1 948	-1 897
Evigvarende fondsoblig.	19 881	19 908
Fondsobligasjon uten incentiv til nedbetaling	19 000	19 000
Kjernekapital	176 398	189 994
Fradrag ansv. kapital i andre finansinst.	-3 352	-8 227
Netto ansvarlig kapital	173 046	181 767
Ansvarlig kapital i %	17,42 %	18,37 %

4.2 Kapitalkrav

Som beskrevet i kapittel 2.1 benytter Ofoten Sparebank standardmetoden for å beregne kapitalkrav for kredittrisiko og basismetoden for å beregne kapitalkrav for operasjonell risiko.

Tabellen nedenfor viser kapitalkrav for kredittrisiko fordelt på de enkelte engasjementskategoriene slik disse er definert i kapitalkravsforskriften.

I tillegg vises kapitalkrav for motpartsrisiko og operasjonell risiko samt det samlede kapitalkravet:

Engasjementskategorier	Minimumskrav
Stater og sentralbanker	-
Lokale og regionale myndigheter	-
Offentlige eide foretak	1 034
Multilaterale utviklingsbanker	-
Internasjonale organisasjoner	-
Institusjoner	4 870
Foretak	7 560
Massemarkedsengasjementer	-
Engasjem. med pantesikkerhet i eiendoms	46 209
Forfalte engasjementer	661
Høyrisiko - engasjementer	-
Obligasjoner med fortrinnsrett	201
Andeler i verdipapirfond	335
Øvrige engasjementer	12 090
Sum kapitalkrav for kredittrisiko	72 960
Kapitalkrav for motpartsrisiko	-
Kapitalkrav for operasjonell risiko	7 289
- Fradrag i kapitalkravet	-1 098
Sum kapitalkrav	79 151

5 Kredittrisiko og motpartsrisiko

5.1 Definisjon av mislighold og verdifall

Definisjon misligholdte engasjement:

Et engasjement anses å være misligholdt når kunden ikke har betalt forfalte terminer på utlån innen 90 dager etter forfall, eller når overtrekk på rammekreditt ikke er inndekket som avtalt innen 90 dager etter at rammekreditten ble overtrukket.

Administrasjonen rapporterer månedlig til styret restansevolum på utlån og kreditter som er 30 dager over forfall i tillegg til 90 dager.

Definisjon øvrige tapsutsatte engasjement:

Et engasjement anses for å være tapsutsatt, selv om det ikke er misligholdt ennå, når det er blitt identifisert objektive bevis på verdifall.

Definisjon verdifall:

Utlån og garantier vurderes etter "Forskrift om regnskapsmessig behandling av utlån og garantier i finansinstitusjoner av 21.12.2004". Utlån måles ved første gangs balanseføring til virkelig verdi (lånebeløpet som er overført til kunden). Ved senere måling vurderes utlån til amortisert kost fastsatt ved bruk av effektiv rentemetoden, som forenklet kan sies å være utlånets balanseførte verdi ved første gangs måling justert for mottatte avdrag og eventuell nedskrivning for tap. Dersom det foreligger objektive bevis for at et utlån eller en gruppe av utlån har verdifall, foretas nedskrivning for verdifallet. Banken har utarbeidet egne retningslinjer for nedskrivning for tap på utlån og garantier. Retningslinjene omhandler hovedsakelig følgende dimensjoner:

- Personmarked/bedriftsmarked
- Misligholdte/ikke misligholdte engasjement
- Risikoklasser
- Ekstra konjunkturutsatte bransjer

Kriterier for beregning av nedskrivninger på individuelle utlån er at det foreligger objektive

bevis for verdifall. Objektive bevis på at et utlån har verdifall inkluderer, ifølge utlånsforskriften, observerbare data banken har kjennskap til om følgende tapshendelser:

- a) Vesentlige finansielle problemer hos debitor.
- b) Betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd.
- c) Innvilget utsettelse av betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtalte endringer i rentesatsen eller andre avtalevilkår som følge av finansielle problemer hos debitor.
- d) Det anses som sannsynlig at debitor vil inngå gjeldsforhandling, annen finansiell restrukturering eller at debitorens bo blir tatt under konkursbehandling.

5.2 Metode for beregning av nedskrivninger

Nedskrivningsbeløpene beregnes som forskjellen mellom balanseført verdi og vurdert verdi av pant. Ved beregningen av de fremtidige kontantstrømmene vurderes sikkerhetene til påregnelig salgpris fratrukket salgskostnader.

Identifiseringen av tapsutsatte engasjement tar hovedsakelig utgangspunkt i tapshendelser som foreligger på balansedagen, men objektive bevis på manglende fremtidig oppgjørsevne hos debitor vurderes også. Banken foretar kvartalsvise vurderinger av vesentlige engasjement med tanke på individuelle og gruppevise nedskrivninger.

Nedskrivning på grupper av utlån foretas dersom det foreligger objektive bevis for verdifall i den aktuelle utlånsgruppen. Banken deler inn bankens utlån i grupper med tilnærmet like risikoegenskaper med hensyn til debitorenes evne til å betale ved forfall. Følgende risikogrupper vurderes:

- Personkunder.
- Bedriftskunder.
- Primærnæringer
- Industri/Bergverk
- Bygg /Anlegg / Vann / Kraft
- Eiendomsdrift/finansiell tjenesteyting
- Handel / Hotell og Restaurantvirksomhet
- Tjenesteytende næringer
- Transport / Kommunikasjon

Verdifall for grupper av utlån vurderes ut i fra klassifisering og eksponeringer mot forhåndsdefinerte bransjer.

5.3 Fordeling på engasjements-typer, typer av motparter og geografiske områder

Matrisen nedenfor viser samlet engasjementsbeløp før tapsavsetninger fordelt på engasjementstyper og typer av motparter.

Type motpart pr. 31.12.2013	Brutto utlån	Garantier	Ubenyttet bevilgning	Sum
Personkunder	1 159 842	257	5 780	1 165 879
Primærnæring	25 302	75	3 310	28 687
Industri	8 057	-	871	8 928
Elektrisitet, vann, avløp	635	500	9 982	11 117
Bygg og anlegg	28 448	3 628	3 025	35 101
Varehandel	21 149	2 344	3 582	27 075
Transport	8 529	1 394	97	10 020
Overnatting, servering	3 829	75	-	3 904
Eiendomsdrift	134 430	2 805	654	137 889
Andre kredittforetak	-	64 940	-	64 940
Tjenesteytende nær.	11 504	789	420	12 713
Offentlig sektor	46 733	-	11 044	57 777
Øvrige	19 368	-	1 030	20 398
Sum	1 467 827	76 807	39 795	1 584 429
Gjennomsnitt*	1 446 065	65 797	41 329	1 553 191

* Gjennomsnitt av inngående og utgående balanse siste år

Matrisen nedenfor viser samlet engasjementsbeløp før tapsavsetninger fordelt på geografiske områder.

Geografisk fordeling pr. 31.12.2013	Brutto utlån	Garantier	Ubenyttet bevilgning	Sum
Nordland fylke	1 179 587	10 548	37 899	1 228 034
Troms fylke	188 579	1 319	1 347	191 245
Landet for øvrig	97 672	64 940	527	163 139
Utlandet	1 989	-	22	2 011
Sum	1 467 827	76 807	39 795	1 584 429

5.4 Engasjementer fordelt på type engasjement og gjenstående løpetid

Matrisen viser ulike engasjementstyper fordelt på løpetider.

Poster i balansen	inntil 1 mnd	1 - 3 mnd	3 mnd - 1år	1 - 5 år	over 5 år	uten løpetid	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder	118 088	12 844	58 062	291 059	987 774	-	1 467 827
Ubenyttede rammer	-	-	39 795	-	-	-	39 795
Garantiansvar	-	-	3 265	63 463	10 079	-	76 807
Sum	118 088	12 844	101 122	354 522	997 852	-	1 584 429

5.5 Mislighold, Nedskrivninger og avsetninger på garantiansvar

Matrisen nedenfor viser misligholdte og tapsutsatte utlån, individuelle nedskrivninger på utlån samt avsetninger på garantiansvar fordelt på typer av motparter.

Pr. 31.12.2013	Misligholdte eng. 30 dg.	Tapsutsatte engasjement	Individuell nedskrivn.	Gruppevise nedskrivn.	Garantier m/avsetning	Avst. På garantier
Personkunder	8 936	0	1 142	579		
Bygg og anlegg				620		
Eiendom og finansiell tjensteyt.		7 889	2 000	2 499		
Handel, hotell, servering	1 961		1 650	556		
Industri, bergverk	817	3 290	1 500	212		
Primærnæringen				245		
Service og pers. tjenesteyting	39			588		
Transport				202		
Utv. Råolje / naturgass				0		
Sum sektor-/ næringsfordeling	11 753	11 179	6 292	5 500	0	0

5.6 Endring i nedskrivning på utlån og avsetninger på garantiansvar

Tabellene nedenfor viser utviklingen i nedskrivninger på utlån og avsetninger på garantiansvar for regnskapsåret 2013.

Endring i nedskrivning på grupper av utlån siste år:

Nedskrivning på grupper av utlån fremkommer som følger:	Utlån	Garantier	Sum
Gruppenedskrivning av utlån 1.1.	6 000	-	6 000
+ periodens nedskrivning av utlån	-500		-500
= Nedskrivning av grupper av utlån 31.12.	5 500	-	5 500

Endringer i nedskrivninger på individuelle utlån og avsetninger på garantier siste år:

Individuelle nedskrivninger fremkommer som følger:	Utlån	Garantier	Sum
Individuell nedskrivninger 1.1.	8 843	-	8 843
- periodens konstaterte tap hvor det tidligere er foretatt nedskrivninger	7 300		7 300
+ økte individuelle nedskrivninger i perioden	500		500
+ nye nedskrivninger i perioden	4 650		4 650
- tilbakeføring nedskrivninger i perioden	401		401
= Individuell nedskrivning 31.12.	6 292	-	6 292

Årets nedskrivning og gjenvinning på tidligere års nedskrivninger:

Periodens tapskostnad fremkommer som følger:	2013	2012
Periodens endring i individuell nedskrivning	-2 551	120
+ periodens endring i nedskrivning på grupper av lån	-500	1 400
periodens konstaterte tap som det + tidligere år er foretatt individuell nedskrivning for	6 692	283
periodens konstaterte tap som det + tidligere år ikke er foretatt individuell nedskrivning for	329	81
- periodens inngang på tidligere perioders konstaterte tap	-89	-134
= periodens tapskostnader	3 881	1 750

5.7 Bruk av offisiell rating til kapitaldekningsformål

Etter standardmetoden vil kapitalkravet kunne avhenge av motpartens offisielle rating. Offisiell rating vil i liten grad være aktuelt for bankens lånekunder, men kan være aktuelt for utstedere av verdipapirer banken plasserer i. I så fall er det ratinger fra Standard & Poor's, Moody's og/eller Fitch som er aktuelle. Ofoten Sparebank har pr. rapporteringstidspunktet ingen engasjementer hvor ratingen påvirker kapitaldekningen.

5.8 Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelse av kapitalkrav

Matrisen nedenfor viser samlet engasjementsbeløp før og etter at det er tatt hensyn til sikkerheter (garantiansvar og finansielle sikkerheter) samt engasjementsbeløp som er fratrukket den ansvarlige kapitalen. Hvis et engasjement har sikkerhet gitt fra en annen engasjementskategori enn låntagers egen, er beløp tilsvarende benyttet sikkerhet flyttet til samme kategori som sikkerhetsstillelsen - hvis dette gir lavere kapitalvekting. Eksempel på dette kan være at det er gitt en kommunal garanti for deler av engasjementet til et foretak.

På eiendommer i vårt primærmarked benyttes, i tillegg til takst, bankens egen markedskunnskap ved fastsettelse av verdi.

Verdivurdering av boligeiendommer oppdateres ved vesentlige endringer i markedet, ved større opplån og minst hvert tredje år.

Det tas hensyn til konsentrasjonsrisiko i bankens ICAAP, likevel slik at konsentrasjonsrisiko som følge av konsentrasjon i typer av sikkerheter ikke eksplisitt tilordnes kapitalbehov.

	Engasjements- beløp før sikkerheter	Engasjements- beløp etter sikkerheter	Fratrukket den ansvarlige kapitalen	Benyttede ratingbyrå	Andel sikret med pant ¹	Andel sikret med garantier ¹
Stater og sentralbanker	10 790	10 790		Ingen		
Lokale og regionale myndigheter	72 001	73 489		Ingen		
Offentlig eide foretak	9 972	9 972		Ingen		
Multilaterale utviklingsbanker	-	-		Ingen		
Internasjonale organisasjoner	-	-		Ingen		
Institusjoner	195 480	195 987	8 227	Ingen		
Foretak	118 022	114 909		Ingen		
Massemarkedsengasjementer	-	-		Ingen		
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	1 293 575	1 293 575		Ingen		
Forfalte engasjementer	7 376	7 376		Ingen		
Høyrisiko-engasjementer	-	-		Ingen		
Obligasjoner med fortrinnsrett	25 084	25 084		Ingen		
Andeler i verdipapirfond	20 929	20 929		Ingen		
Øvrige engasjementer	162 527	159 350		Ingen		
Sum	1 915 756	1 911 461	8 227			

¹ Her tas kun hensyn til garantier og pant som har betydning for beregning av kapitalkrav. Andel regnet av engasjementsbeløp før sikkerheter

Hovedtyper av pant som benyttes for kapitaldekningsformål er pant i bolig og fritidseiendom. Garantier har i liten grad betydning for kapitaldekningen. Ofoten Sparebank benytter ikke kredittderivater.

Banken foretar ikke motregning av eksponeringer i eller utenfor balansen ved beregning av kapitalkrav for kredittrisiko. Verdivurdering av sikkerheter tar utgangspunkt i sikkerhetens markedsverdi. Sikkerhetsobjekter som er ukjente for banken, skal dokumentere sin verdi gjennom takst.

5.9 Motpartsrisiko knyttet til derivater

Samlet engasjementsbeløp hvor det beregnes kapitalkrav for motpartsrisiko utgjorde NOK 0 mill. (engasjementsbeløp før sikkerhetsstillelse og konverteringsfaktor).

Matrisen under viser derivatkontraktens virkelige verdi før og etter nettoavregning på posisjoner mot de ulike motparter.

(hele tusen)	Virkelig verdi
Før motregning	0
Etter motregning	-1 537

Virkelig verdi før motregning er summen av virkelig verdi på alle kontrakter med positiv verdi - mot samme motpart.

Virkelig verdi etter motregning er beløpet før motregning korrigerert for alle kontrakter med negativ verdi - mot samme motpart.

6 Egenkapitalposisjoner

Kortsiktige plasseringer i aksjer, andeler og egenkapitalbevis vurderes som handelsportefølje og omløpsaksjer. Langsiktige investeringer klassifiseres som anleggsmidler.

Handelsporteføljen består av mindre aksjeposter i børsnoterte selskaper, hvor man over tid søker å oppnå aksjemarkedets meravkastning. Postene vurderes til markedsverdi.

Omløpspostene er ordinære poster hvor intensjonen om å realisere kortsiktige gevinster på kurssvingninger ikke er fremtredende (i motsetning til ved handelsporteføljen). Postene blir verdsatt til den laveste verdi av anskaffelseskost og markedsverdi.

Alle papirer i denne porteføljen som er børsnoterte er verdsatt iht. børskursen pr 31.12.2013 som markedsverdi. I nærværende Pilar 3-dokument omtales denne beholdningen som værende til gevinstformål, selv om gevinstformålet ikke er spesielt fremtredende.

Anleggspostene, det vil si poster beregnet til varig eie eller bruk, er vurdert til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Beregningen av virkelig verdi baseres på informasjon om foretakets fremtidige kontantstrømmer, soliditet og fremtidsutsikter. Nedskrivning blir foretatt når virkelig verdi er lavere enn anskaffelseskost og verdinedgangen skyldes forhold som må antas å være av ikke forbigående karakter. Nedskrivningene reverseres når grunnlaget for dem ikke lenger vurderes å være til stede.

NOK 1,7 mill. av de balanseførte anleggspostene er børsnoterte. I Pilar 3 omtales denne beholdningen som værende til strategiske formål.

Matrisen nedenfor viser egenkapitalposisjoner fordelt etter om de holdes for gevinstformål eller strategisk formål. Matrisen viser også type verdipapir og bokført verdi, virkelig verdi, realisert gevinst/tap siste år, akkumulert urealisert gevinst/tap og hvor mye av dette som er medregnet i henholdsvis kjernekapital og tilleggskapital.

	Bokført verdi	Virkelig verdi	Realisert gevinst / -tap i perioden	Urealisert gevinst / -tap i perioden	Herav medregnet i kjernekapital ¹	Herav medregnet i tilleggskapital ¹
Aksjer og andeler - gevinstformål						
- børsnoterte aksjer	7 254	7 254	-356	464	464	
- andre aksjer og andeler	23 953	24 389		436		
Aksjer og andeler - strategisk formål						
- børsnoterte aksjer	1 708	2 887		1 179		
- andre aksjer og andeler	23 856	23 856		-		

7 Styring og kontroll av risiko

7.1 Formål og prinsipper for ICAAP

ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) er bankens egen prosess for å vurdere bankens kapitalbehov. Denne kapitalbehovsvurderingen skal være fremoverskuende, og dette innebærer at kapitalbehovet skal vurderes i forhold til bankens nåværende og fremtidig risikoprofil. Det er derfor et overordnet prinsipp at banken i tillegg til å beregne behovet ut fra gjeldende eksponering (eventuelt rammer) også må vurdere kapitalbehovet i lys av planlagt vekst, eventuelle besluttede strategiske endringer m.v.

Fremtidige tap kan deles inn i forventede tap og uventede tap. Forventede tap kan betraktes som en driftskostnad og forutsettes dekket over den løpende driften. Den løpende driften kan også betraktes som et førstelinjeforsvar mot uventede tap. I kapitalbehovsvurderingen legges det imidlertid til grunn at uventede tap ikke dekkes over driften, med skal dekkes av kapital. Kapitalbehovsvurderingen innebærer følgelig at banken beregner hvor mye kapital som trengs for å dekke opp for fremtidige uventede tap.

Disse beregningene gjøres på ulike måter for ulike risikoer, og er basert på ulike forutsetninger. Det er en implisitt forutsetning om at det ikke beregnes kapital som dekker alle tenkelige tapsutfall. Det er imidlertid benyttet konservative forutsetninger i beregningene.

Ved beregning av samlet kapitalbehov (for alle risikoene) kan det argumenteres for at de ulike risikoene ikke vil materialisere seg samtidig, og at det derfor eksisterer diversifikasjonseffekter som innebærer at det samlede kapitalbehovet er lavere enn summen av kapitalbehovet for de enkelte risikoene. Bankens har imidlertid valgt å legge en konservativ tilnærming til grunn, og ser derfor bort fra slike effekter.

Med risikotoleranse forstås størrelsen på den risikoen banken er villig til å ta i sin virksomhet for å nå sine mål. Risikotoleransen kommer til uttrykk i rammeverket for virksomheten, herunder i begrensninger i vedtekter, policyer, fullmakter, retningslinjer og rutiner. For noen av risikoene er det vanlig å fastsette kvantitative begrensninger på risiko, for eksempel kvantitative rammer for markedsrisiko, rammer for store engasjement, rammer for eksponering mot enkeltbransjer osv. For andre risikotyper er det mer naturlig å benytte kvalitative begrensninger. Slike begrensninger angir hvor langt man er villig til å strekke seg på enkeltrisikoen, og representerer derfor en beskrivelse av risikotoleransen for disse enkeltrisikoen. Bankens risikotoleranse er forsøkt reflektert i kapitalbehovet som beregnes for hver enkelt risiko.

Banken har videre, basert på en overordnet risikotoleranse, etablert et ønsket nivå for kapital. Dette nivået er benevnt bankens kapitalmål.

I fastsettingen av bankens kapitalmål inngår bankens internt beregnede kapitalbehov, men banken gjør i tillegg en vurdering av forventninger og krav fra bankens omgivelser. Bankens overordnede risikotoleranse innebærer at kapitalmålet alltid vil være høyere enn bankens internt beregnede kapitalbehov.

Bankens kapitalmål og overordnede retningslinjer for kapitalbehovsvurderingen er vedtatt av bankens styre. Administrasjonen gjennomfører de relevante vurderinger og beregninger og fremlegger dette for styret. En slik gjennomgang gjøres minst én gang per år. Styret er aktivt med i prosessen, og vi benytter ekstern revisor i kvalitetssikringen av arbeidet.

Bankens interne kapitalbehovsvurdering innebærer en analyse og bergning av kapitalbehov for følgende risikoer:

- Kredittrisiko
- Likviditetsrisiko
- Markedsrisiko
- Operasjonell risiko
- Konsentrasjonsrisiko
- Eiendomspriserisiko
- Forretningsrisiko
- Omdømmerisiko
- Strategisk risiko

Beregning av kapitalbehov for enkeltrisikoen gjøres ved hjelp av ulike metoder. Banken stresstester effekten på kapitaldekningen av et alvorlig økonomisk tilbakeslag/nedgangs-konjunktur. I tillegg gjennomfører banken en reversed stresstest. I en reversed stresstest bestemmer banken først hvilken kapitaldekning som er så lav at banken risikerer å bli satt under administrasjon og/eller overtatt. Deretter simulerer banken med forskjellige kombinasjoner av parameterverdier som i sum gir det resultat man har bestemt.

Hensikten med en slik reversed stresstest er å gi banken ytterligere kunnskap om hvor mye som skal til før bankens kapitaldekning faller under ett kritisk nivå. Banken gjennomfører også egne stresstester av likviditetsrisiko.

7.2 Styring og kontroll av enkeltrisikoen

I det følgende gis en gjennomgang av bankens håndtering av de enkelte risikoene.

Ofoten Sparebank er en forholdsvis liten kredittinstitusjon. Det er derfor et overordnet mål for styret at bankens kredittpolicy innebærer forsvarlig risiko. Banken har utarbeidet eget regelverk som bidrar til begrensninger og styring av den finansielle risikoen. Finansiell risiko deles inn i kreditttrisiko, likviditetsrisiko og markedsrisiko.

Markedsrisiko består igjen av renterisiko, valutarisiko og aksjekursrisiko. Nedenfor følger en beskrivelse av de ulike typer risikoen, og hvordan banken har håndtert disse.

Risikostyringsfunksjonen er organisert som en integrert del av bankens opplegg for intern

risikokontroll. Ansvarlig avdelingsleder forestår her avviksrapportering til banksjef, som igjen sørger for videre rapportering til bankens styre i de situasjonene der det er påkrevet.

7.2.1 Kredittrisiko

Kredittrisiko defineres som risiko for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke kan gjøre opp for seg til avtalt tid og i henhold til skrevne avtaler, og at mottatte sikkerheter ikke dekker utestående krav. Denne typen risiko knytter seg hovedsakelig til større privat- og næringsengasjement, men også til bankens plasseringer i verdipapirer.

Vårt regelverk, både i kreditthåndboken og i reglene for virksomheten på verdipapirmarkedet, gir klare begrensninger i volum og krav til sikkerhet. En stor del av bankens utlån er sikret ved pant i fast eiendom.

Bankens obligasjonsportefølje er anskaffet for å sikre en nødvendig likviditetsbuffer, og består av obligasjoner utstedt av andre kredittinstitusjoner, kommuner og statsgaranterte aktører. Det knytter seg liten til middels kreditttrisiko til denne porteføljen. Ved årsskiftet er de enkelte papirene i porteføljen vurdert til det laveste av kostpris og markedspris.

Både person- og bedriftskundene blir risikoklassifiserte. Risikoklassifiseringssystemet gjør banken bedre i stand til å beregne og styre risiko innenfor utlånsområdet. Både person- og næringskundene klassifiseres ut fra sikkerheter og betalingsevne og blir delt inn i følgende risikoklasser:

- A – Lav risiko
- B – Moderat risiko
- C – Normal risiko
- D – Rimelig høy risiko
- E – Høy risiko

Styret får halvårlig en gjennomgang av alle engasjement over en viss størrelse, samt kvartalsvis av alle utsatte engasjement uansett størrelse.

7.2.2 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko defineres som risikoen for at en bank ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering. Nivået på institusjonens ansvarlige kapital vil være en sentral forutsetning for å kunne tiltrekke seg nødvendig funding til enhver tid.

En solid og veldrevet bank vil normalt ha lett tilgang til trekkrettigheter og nødvendige kreditter. Ofoten Sparebank har god langsiktige funding, gjennom høy andel av innskuddsdekning. Styret ser det imidlertid fortsatt som en sentral oppgave å holde ordinære innskudd fra kunder på et høyt nivå slik at behovet for innlån fra markedet blir minst mulig.

Bankens styre vurderer likviditetsrisikoen i Ofoten Sparebank som moderat. Styret får månedlige rapporter om likviditetssituasjonen i banken.

7.2.3 Markedsrisiko

Markedsrisiko defineres som risiko for tap i markedsverdier knyttet til porteføljer av finansielle instrumenter som følge av svingninger i aksjekurser, valutakurser, renter og råvarepriser.

7.2.3.1 Aksjekursrisiko

Aksjekursrisikoen omhandler risiko i forhold til aksjer, aksjefond og pengemarkedsfond. Disse deles gjerne inn i handelsportefølje, øvrige omløpsmidler og anleggsmidler.

Omløpsporteføljen består av pengemarkedsfond hvor banken har plassert deler av sin overskuddslikviditet. Disse pengemarkedsfondene inngår som en del av bankens likviditetsreserve. Størrelsen på og kursutviklingen for denne beholdningen inngår i den månedlige rapporteringen til bankens styre.

Anleggsbeholdningen består hovedsakelig av aksjer i strategiske selskaper. Banken forvalter en handelsportefølje som pr. 31.12.2013 utgjorde ca. kr 6,8 mill. Dette er investert i enkeltaksjer.

Bankens virksomhet innen verdipapirmarkedet var på et moderat nivå i 2013. Virksomheten styres av egne regler fastsatt av styret, og det er gitt fullmakter og volumbegrensninger på området.

7.2.3.2 Valutarisiko

Banken handler ikke med valuta utover kjøp og salg av reisevaluta til våre kunder. Valutarisikoen er derfor minimal.

7.2.4 Operasjonell risiko

Operasjonell risiko defineres som risikoen for tap eller sviktende inntjening som skyldes utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, svikt hos mennesker og i systemer eller eksterne hendelser. Tapet kan være forårsaket av bevisste eller ubevisste handlinger/hendelser.

Operasjonell risiko blir en form for "restrisiko" som ikke dekkes av de øvrige risikoområdene. Risikoen styres ved at det foretas løpende kontroller med utgangspunkt i bankens etablerte rutiner for intern kontroll. Avdekkede avvik rapporteres løpende via avdelingslederne til banksjef, som igjen i enkelte situasjoner rapporterer videre til bankens styre.

7.2.5 Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko defineres som risiko for tap som følge av konsentrasjon om:

- Enkeltkunder
- Enkeltbransjer
- Geografiske områder

Banken har pr. 31.12.13 1 konsolidert engasjement over 10 % av ansvarlig kapital som er rapporteringspliktige til Kredittilsynet.

Ekstra konjunkturutsatte bransjer har vi definert til å omfatte bygg & anlegg, eiendomsdrift, handel, hotell, restaurant, tjenesteytende næring og transport. Styret vurderer halvårlig eksponeringen i de ulike næringene

Banken har hovedsakelig utlån i primærområdene Ballangen, Narvik, Evenes, Tjeldsund og Skånland. Vi mener banken har en akseptabel risikospredning innenfor sitt markedsområde.

7.2.6 Eiendomsprisrisiko

Denne risikotypen defineres som risiko for uventet verdifall på institusjonens eiendommer eller i porteføljer av eiendomsinvesteringer. Eiendomsprisrisiko knyttet til utlån til eiendomssektoren eller eiendeler som sikkerhet dekkes under kredittrisiko og konsentrasjonsrisiko. Banken eier egne bankbygg i Ballangen, Tjeldsund og Narvik til samlet bokførte verdier på kr 15,3 mill. Det vurderes som moderat risiko for at et verdifall på disse skal føre reelle verdier under de bokførte.

7.2.7 Forretningsrisiko

Forretningsrisiko defineres som risikoen for uventede inntektssvingninger ut fra andre forhold enn kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger og endret kundeatferd. Risikoen vurderes av bankens styre en gang hvert år eller oftere ved behov.

7.2.8 Strategisk risiko

Risiko for uventede tap eller sviktende inntjening i forhold til prognoser knyttet til vekstambisjoner, inntreden i nye markeder eller oppkjøp.

Banken anser risikoen for sviktende inntjening i forhold til prognoser knyttet til vekstambisjoner, inntreden i nye markeder eller oppkjøp som moderat.

7.3 Bankens godtgjørelsesordning

Styret har gitt retningslinjer for godtgjørelse som omfatter alle former for godtgjørelse til bankens ansatte. Retningslinjene skal bidra til å fremme og gi incentiver til god styring av og kontroll med virksomhetens risiko, motvirke for høy risikotaking og bidra til å unngå interessekonflikter. Det vises også til note 10.a i årsregnskapet.

Banken har en generell ordning for variabel godtgjørelse som defineres inn under pkt. 5 Unntak i Finanstilsynets rundskriv av 21.02.2011 "Godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningsselskaper for verdipapirfond".

Ordningen omfatter hele banken og gir ikke incentiveeffekt når det gjelder overtakelse av risiko.

For 2013 utgjorde bonusordningen kr. 15.000,- pr. ansatt i 100 % stilling som omfattes av ordningen.

8 Renterisiko

Ofoten Sparebank har identifisert følgende kilder til renterisiko:

- Utlån til kunder/andre banker
- Rentebærende plasseringer i verdipapirer
- Innskudd fra kunder
- Rentebærende verdipapirgjeld
- Annen rentebærende gjeld
- Rentebytteavtaler (SWAP)

Renterisiko på utlån til kunder oppstår i tilknytning til både flytende og fastforrentede utlån. I henhold til finansavtaleloven (gjeldende for privatpersoner) har banken en varslingsfrist på 6 uker før en eventuell

renteøkning på utlån kan iverksettes. For beregning av renterisiko knyttet til utlån med flytende rente benytter banken en durasjon på 0,12 (6/52).

Banken har pr. 31.12.13 fastrentelån på kr. 14,7 mill. I henhold til markedspolicy skal bankens nettoeksponering mot renterisiko ikke overstige kr. 2,5 mill. Bankens netto renteeksponering ligger innenfor de vedtatte rammer.

Bankens plasseringer i rentebærende verdipapirer består hovedsakelig av papirer med flytende rente som reguleres kvartalsvis. Fra vår meglerforbindelse mottar vi månedlige kurs- og renterisikooversikter som inngår i bankens styring av renterisiko.

Renterisiko knyttet til kundeinnskudd oppstår også i tilknytning til både flytende og fastforrentede avtaler. Når det gjelder kundeinnskudd er varslingsfristen i finansavtaleloven på 2 måneder. Renterisikoen på innskudd med flytende rentevilkår er derfor marginalt høyere enn den tilsvarende risikoen på utlån. Banken har pr. 31.12.13 fastrenteinnskudd på kr. 30,3 mill.

Verdipapirgjeld er lagt ut med flytende rente knyttet til 3 måneders NIBOR og kvartalsvise rentejusteringer.

All annen rentebærende gjeld har også flytende rente knyttet til 3 måneders NIBOR og kvartalsvise rentejusteringer. I perioder hvor det inngås rentebærende gjeld med fast rente vurderes behovet for renteswapper i hvert enkelt tilfelle.

Renterisikoen styres etter vedtatte rammer og begrensninger i følgende policyer:

- Risikopolicy
- Markedspolicy

Renterisikoberegninger rapporteres halvårlig til styret.

Ut i fra bankens posisjoner, rentebindingstid og varslingsfrister for renteendringer er det nedenfor satt opp en oversikt over bankens renterisiko. Renterisikoen er beregnet ut i fra vektet durasjon på de ulike posisjonene multiplisert med en renteendring på et prosentpoeng:

Renterisiko

	durasjon	Renterisiko i tusen kroner *
Eiendeler:		
Utlån/fordr. kredittinst.	2,41	111
Utlån til kunder med flytende rente	0,12	1 677
Utlån til kunder med rentebinding	4,71	694
Rentebærende verdipapirer	0,17	306
Øvrige rentebærende eiendeler	-	-
Gjeld:		
Innskudd med rentebinding	0,23	-69
Andre innskudd	0,17	-1 883
Verdipapirgjeld	0,25	-853
Øvrig rentebærende gjeld	0,17	-306
Utenom balansen:		
Renterisiko i derivater	3,01	-904
Sum renterisiko		-1 228

* Renterisiko er beregnet som et anslag på verdiendring ved ett prosentpoengs økning i renten.

Banken har ingen renterisiko i utenlandsk valuta.

